

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „A Bizottság közleménye a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek – A hágai program: Tíz prioritás a következő öt évre – Partnerség Európának a szabadság, biztonság és jog területén való megújulásáért”

COM(2005) 184 final

(2006/C 65/22)

2005. május 10-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció véleményét 2005. november 14-én elfogadta. (Előadó: Luis Miguel PARIZA CASTAÑOS)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2005. december 14–15-én tartott 422. plenáris ülésén (a december 15-i ülésnapon) 98 szavazattal 2 ellenében, 7 tartózkodás mellett elfogadta a következő véleményt:

1. Bevezetés

1.1 Az Európai Tanács 2004. november 4–5-i ülésén elfogadta a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség kialakítását célzó második többéves programot – az ún. hágai programot⁽¹⁾. A program általános és konkrét iránymutatásokat ad az elkövetkező öt évre (2005–2009) a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség kialakításával kapcsolatos politikákkal kapcsolatban.

1.2 Az Európai Tanács felkérte az Európai Bizottságot, hogy dolgozzon ki cselekvési tervet a hágai programban foglalt iránymutatások konkrét intézkedésekre váltása végett. 2005. május 10-én az Európai Bizottság közzétette „A hágai program: Tíz prioritás a következő öt évre – Partnerség Európának a szabadság, biztonság és jog területén való megújulásáért” c. közleményét⁽²⁾, amely stratégiai célkitűzéseket tartalmaz a szóban forgó öt évre, valamint az e területeken megvalósítandó intézkedés- és kezdeményezéscsomagok tervezett menetrendjét.

2. Következtetések

2.1 Tampere után öt évvel még mindig nem sikerült elérni a kitűzött célokat. Az EU nem a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség. Bár a hágai program kevésbé nagyra törő, céljai igen fontosak.

2.2 A valóban a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség megteremtéséhez a három dimenzió megfelelő egyensúlya szükséges. A hágai program azonban nem tartja meg megfelelő módon ezt az egyensúlyt. A biztonságpolitikáknak védeniük kell a szabadság és a jog érvényesülésének értékeit. Az EGSZB úgy véli, hogy e politikák az emberi jogok védelméről szóló európai egyezményben, valamint az Európai Unió alapjogi chartájában biztosított szabadságjogok és alapjogok védelmére kell hogy épüljenek.

2.3 Az EGSZB olyan – hatékony – biztonságpolitikát szeretne látni, amely nyitott és szabad társadalmon belül, a

jogra és az igazságosságra támaszkodva, a jogállamiság keretein belül védelmet biztosít a polgárok számára. Ha a terrorizmus elleni küzdelem nevében egyszer olyan arányt tévesztett jogszabályok születnek, amelyek az emberi jogokat feláldozzák a biztonság oltárán, a terroristák elkönyvelhetik első győzelmüket, és ezt nekünk köszönhetik. Az európai civil társadalomnak meghatározó és tevékeny szerepet kell játszania ezen a téren.

2.4 Az EGSZB az aktív uniós polgárság fejlődését kívánja. Jobb, nyitottabb, egyenlőbb és befogadóbb európai polgárság megteremtését javasoljuk; mindenféle hátrányos megkülönböztetés nélkül.

2.5 Az Európai Uniónak a genfi egyezményt tiszteletben tartó közös menekültügyi eljárásra és egységes menekültstátusz létrehozására van szüksége.

2.6 Az Uniónak harmonizált jogszabályokon alapuló közös bevándorlási politikával kell rendelkeznie, és nem csak az illegális bevándorlás megelőzése és az emberkereskedelemmel foglalkozó bűnszervezetek elleni harc érdekében, hanem azért is, hogy az újabb bevándorlók befogadásakor már legális, átlátható és rugalmas eljárások álljanak rendelkezésre.

2.7 A bevándorlókat és a menekültstátuszt kérelmezőket méltányos elbánásban kell részesíteni a humanitárius joggal, az alapjogi chartával és a diszkriminációellenes jogszabályokkal összhangban. Ki kell alakítani a befogadással és a beilleszkedéssel kapcsolatos politikákat.

2.8 A hágai programnak erősíteni kell a szabadságot, a biztonságot és a jog érvényesülését, és meg kell szilárdítania az eredményességet, a legitimitást, a kölcsönös bizalmat, az egyenlőséget és az arányosságot. Ennek érdekében fel kell használni az uniós jogszabályokat és az összes rendelkezésre álló intézményi mechanizmust.

⁽¹⁾ A hágai program: a szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésének erősítése az Európai Unióban, Tanács, HL C 53., 2005.3.3.

⁽²⁾ „A Bizottság közleménye a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek – A Hágai Program: Tíz prioritás a következő öt évre – Partnerség Európának a szabadság, biztonság és jog területén való megújulásáért”. COM(2005) 184 final, Brüsszel, 2005. május 10.

2.9 Mérsékelni kell e politikák jogi és intézményi bonyolultságát. Az ügyek jelentős részéről elmondható, hogy ha a kormányközi (harmadik) pillér alatt maradnak, az korlátozza hatékonyságukat és a közösségi módszer lehetőségeit. Az alkotmánytervezet hatékony, következetes választ ad a szabadság, biztonság és jogérvényesülés területén történő együttműködés számos problémájára.

2.10 Bár az alkotmánytervezet új jogalapokat tartalmaz e politikák továbbfejlesztésére, a jelenleg hatályos Szerződésben is hatékony eszközök szerepelnek, amelyeket alkalmazni kell.

2.11 A jog érvényesülésén alapuló európai térséget a bizalomra és a jogi állásfoglalások kölcsönös elismerésére kell alapozni. Új jogi eszközökre is szükség van.

2.12 Garantálni kell, hogy a „biztonsággal” kapcsolatban meghozott valamennyi jogi intézkedést rendszeresen és alaposan értékeljék, az Európai Parlament és az Európai Bíróság pedig gyakoroljon demokratikus ellenőrzést felettük. Csak így teremthető meg az Európai Unióban a valóban a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség.

2.13 Megfelelő pénzügyi források hiányában sem a hágai programban, sem pedig a cselekvési tervben megfogalmazott célkitűzések nem teljesíthetők. Az Európai Bizottság (2005 áprilisában) három keretprogramot tett közzé, az EGSZB mind-egyikről külön véleményt fogalmazott meg⁽³⁾.

3. Általános észrevételek

3.1 Miután az Amszterdami Szerződés 1999-es életbelépésével közösségi szintre emelték a bel- és igazságügyeket, az Európai Tanács tamperei ülésén (1999. október 15–16.) elfogadták az ezen szakpolitikák körét érintő első többéves programot: a tamperei programot.

3.2 Öt év elteltével jelentős előrelépésről számolhatunk be a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség megteremtését illetően. A Tanács véleménye szerint „sikerült lefektetni a közös menekültügyi és bevándorlási politika alapjait, előkészíteni a határellenőrzés harmonizációját és továbbfejleszteni a rendőrségi együttműködést, továbbá jelentős haladást sikerült elérni a bírósági ítéletek és határozatok kölcsönös elismerésének elvén alapuló igazságügyi együttműködés alapmunkálataiban”⁽⁴⁾.

3.3 Az Európai Bizottság legutóbbi, az elért eredményekről szóló féléves jelentése, más néven „eredményjelzője”, melynek célja a 2004 első felében elért haladás értékelése volt⁽⁵⁾, arra enged következtetni, hogy a különböző politikai területeken elért konvergenciaszint nem felelt meg a várakozásoknak.

3.4 Nem szabad elfelejteni, hogy a szabadsággal, biztonsággal és a joggal kapcsolatos közös politikák és összehangolt

normák elfogadását jelentős akadályok hátráltatják: eltérőek a jogrendszerek, a politikai orientációk és időnként a nemzeti érdekek is. Az európai integrációval kapcsolatban más politikák területén szerzett tapasztalatok arról tanúskodnak, hogy a tagállamok erős politikai akarata és az Európai Bizottság egyértelmű vezető szerepe révén le lehet győzni ezeket az akadályokat.

3.5 Az EGSZB megítélése szerint a mérleg összességében nem kedvező. A Tampereben meghatározott célok nagy részét nem sikerült megvalósítani, és számos meghozott intézkedés sem váltotta be a hozzá fűzött reményeket.

3.6 Most a hágai programon a sor, hogy elvégezze a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség kialakításának megszilárdításával és előmozdításával járó nehéz feladatokat. Sokféle és bonyolult feladatok várnak megoldásra.⁽⁶⁾

3.7 A tamperei programmal ellentétben a hágai program nem tartalmaz innovatív intézkedéseket. Nincsenek nagyra törő céljai, mivel mindössze azért készült, hogy a szabadsággal, a biztonsággal és a jog érvényesülésével kapcsolatos, már létező intézkedéseket eredményesebben lehessen végrehajtani és értékelni.

3.8 A politikák fokozottabb konvergenciáját akadályozó tényezők sikeres kiiktatásához szükséges eszközöket sem biztosítja. Az EGSZB úgy véli, hogy emiatt a hágai program nem fogja biztosítani azt a koherens, színvonalas, átfogó és eredményes jogi keretet, amely garantálná „a szabadság, a biztonság és a jog érvényesülése közötti helyes egyensúly megtartását”.

3.9 E problémák továbbra is a tagállamok politikáiban gyökereznek, amelyekből hiányzik a hatékonyság, a szolidaritás, az átláthatóság, a kölcsönös bizalom, az arányosság, valamint a szabadság, a biztonság és a jog érvényesülése közötti egyensúly.

3.10 Az EGSZB örömmel fogadja, hogy az Európai Bizottság a cselekvési tervben a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség kialakításának az elkövetkező öt évben követendő tíz fő prioritása között az első helyen említi az „alapvető jogok és az uniós polgárság védelmét és biztosítását”.

3.11 Pozitívként ki lehet emelni azt, hogy a hágai program elfogadásával egy időben úgy határoztak, hogy a IV. címben foglalt kérdésekben történő döntéshozatalhoz együtt-döntési eljárás és minősített többség szükséges, ami egy újabb, mostanáig fennálló igen jelentős akadály felszámolását jelenti. Azt azonban sajnáljuk, hogy az előírásoknak megfelelő bevándorlásra ez az intézkedés nem vonatkozik.

⁽⁶⁾ Figyelembe kell venni, hogy Dániának, Írországnak és az Egyesült Királyságnak az Amszterdami Szerződéshez csatolt külön jegyzőkönyvek értelmében lehetősége van arra, hogy ne vegyen részt az EK-Szerződés IV. címének keretében elfogadott intézkedésekben.

⁽³⁾ Lásd a következő véleményeket: SOC/210, 211, 212. (előadó: Brenda KING, An LE NOUAIL MARLIÈRE, illetve Miguel Angel CABRA DE LUNA.)

⁽⁴⁾ A hágai program, op. cit. Bevezetés.

⁽⁵⁾ A Bizottság közleménye az Európai Tanácsnak és a Parlamentnek – A szabadság, biztonság és igazságosság övezete: a tamperei program mérlege és az új iránymutatások, COM(2004) 401 final, Brüsszel, 2004. június 2.

3.12 A hágai program konkrét iránymutatásokról szóló fejezetében keverednek a „biztonság” és a „szabadság” dimenziójával kapcsolatos elemek. A biztonsághoz közvetlenül kapcsolódó intézkedések egyértelműen elsőbbséget élveznek, és a szabadsággal és a jog érvényesülésével kapcsolatos tényezőkre is rányomják a bélyegüket. Ez a helyzet például a biometriát és az új technológiákat alkalmazó rendszerek bevezetésén alapuló kezdeményezésekkel, az adatbázisokhoz való kölcsönös hozzáféréssel, a belső és külső határok fokozott ellenőrzésével, és az előírásoknak nem megfelelő bevándorlás elleni hatékonyabb küzdelemmel – furcsa módon mindezek „A szabadság erősítése” fejezetben találhatók.

3.13 A szabadságnak, a biztonságnak és a jog érvényesülésének teljes körű megerősítése során szigorúan tiszteletben kell tartani a három dimenzió közötti helyes és méltányos egyensúlyt annak érdekében, hogy az egész Unióban egységesen vallott alapvető értékek (emberi jogok és polgári szabadságjogok) és demokratikus elvek (jogállamiság) ne sérüljenek. A szabadság ugyanolyan fontos, mint a biztonság. Egyes politikai javaslatokban ugyanazt a hibát fedezhetjük fel, mint amelyet korábban már elkövettek: a biztonság fokozása érdekében feláldozzák a szabadságot. Történelmi példákból tudjuk, hogy a nyitott és szabad társadalmak hatékonyabban meg tudják őrizni a biztonságot. A napjainkban vallott közös európai értékek az alapvető emberi jogok védelmén alapulnak. Ha a terrorizmus elleni küzdelem nevében egyszer olyan, az arányokra nem ügyelő jogszabályok születnek, amelyek az emberi jogokat feláldozzák a biztonság oltárán, a terroristák elkönnyülhetnek első győzelmüket, és ezt nekünk köszönhetik. A szabadsággal kapcsolatos értékek véteznek fel bennünket a terroristákkal szemben. Az európai politikáknak hatékonyan gondoskodniuk kell a biztonságról, valamint az alapvető jogok és a szabadság védelméről.

3.14 A pénzügyi tervben is megfigyelhető a közösségi politikák közötti egyensúly hiánya: a költségvetések nagy részét a biztonsági intézkedések emésztik fel (7).

3.15 A hágai programnak ösztönözni, erősíteni és konszolidálni kell a eredményességet, a legitimitást, a kölcsönös bizalmat, az egyenlőséget, az arányosságot, valamint a szabadság, a biztonság és a jog érvényesülése közötti megfelelő egyensúlyt. A jelenlegi bonyolult jogi és intézményi kereteket egyszerűsíteni kell, és szigorúan meg kell követelni, hogy az Európai Parlament megfelelő demokratikus ellenőrzést gyakoroljon a biztonságpolitikák felett, a luxemburgi Európai Közöségek Bírósága pedig ellássa azok jogi felügyeletét.

3.16 Azokkal a kihívásokkal, amelyekkel az Európai Uniónak századunkban szembe kell néznie – így a terrorista fenyegetésekkel is – a szabadság előmozdítása és szigorú védelme révén szállhatunk szembe a leghatékonyabban.

3.17 Az emberi jogi szervezeteknek és az összes civil társadalmi szervezetnek fontos szerepe van a hágai programban előírányzott intézkedések kidolgozásában.

3.18 Az EGSZB továbbra is ösztönözni fogja a szociális partnerekkel és a civil társadalmi szervezetekkel folytatandó

együttműködést annak érdekében, hogy biztosítsa a megfelelő egyensúlyt az Unióban a hágai program továbbfejlesztése során, mivel a szabadság, a biztonság és a jog érvényesülése a társadalom – amely magában foglalja a vállalatokat, szociális partnereket és nem kormányzati szervezeteket is – érdekében áll.

3.19 A francia és a holland népszavazás eredményeképpen kialakult bizonytalanság új kihívást jelent a bevándorlási és a menekültügyi politika továbbfejlesztésében és a hágai program cselekvési tervében foglalt többi kérdés megoldásában. Bár az alkotmánytervezet új jogi alapokat tartalmaz e politikák továbbfejlesztéséhez, a jelenleg hatályos Szerződésben is hasznos eszközök szerepelnek, amelyeket alkalmazni kellene.

4. Részletes észrevételek a szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésének erősítéséről

4.1 A szabadság erősítése

4.1.1 Az alapvető jogok és polgári szabadságjogok tiszteletben tartása az európai integráció egyik legfontosabb pillére, és az Unió egyik legfontosabb célkitűzése. A szabadságon és a jog érvényesülésén alapuló közös térség kialakításának alapvető feltétele a szabadság teljes körű tiszteletben tartása több kulcsfontosságú eszköz: az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény, az Európai Unió alapjogi chartája és a menekültek jogállásáról szóló genfi egyezmény segítségével.

4.1.2 A hágai program megállapítja, hogy az Európai Tanács melegegését fejezi ki a Rasszizmus és Idegengyűlölet Európai Megfigyelőközpontjának kibővítése miatt, miáltal létrejött az EU Alapjogi Ügynöksége az alapvető jogok védelmére és előmozdítására. 2005. június végén az Európai Bizottság közzétette az ügynökség létrehozásáról szóló rendeletjavaslatot (8). Az ügynökségnek kulcsszerepe lesz a szabadsággal kapcsolatos feladatok ellátásában, mivel biztosítja a közösségi intézmények és a tagállamok számára a szükséges eszközöket ahhoz, hogy meg tudjanak felelni kötelezettségüknek, azaz hogy a közösségi politikák kialakítása és végrehajtása során tiszteletben tartsák az alapjogokat. Az ügynökség továbbá kiváló eszköze lesz a civil társadalommal való kapcsolattartásnak is.

4.1.3 Uniós polgárság

4.1.3.1 A jobb, aktív, nyitottabb, befogadóbb és egyenlőbb európai polgárság megteremtéséhez fel kell számolni a már meghatározott jogok érvényesítése előtt álló akadályokat, ugyanakkor bizonyos területeken ki kell terjeszteni a jogok körét.

4.1.3.2 Az uniós polgársághoz kötődő egyes jogok, például az Unión belüli szabad mozgás, vagy a helyi és európai választásokon való szavazás, illetve jelöltként való indulás jogának érvényesítése még mindig nem zökkenőmentes. Létre kell hozni az ezen akadályok felszámolását segítő eszközöket. Ugyanakkor a tagállamok sem ültették még át megfelelően a diszkriminációellenes irányelveket a saját joganyagukba.

(7) Lásd a következő véleményeket: SOC/210-211-212. (előadók: Brenda KING, An LE NOUAIL MARLIÈRE, illetve Miguel Angel CABRA DE LUNA.)

(8) Lásd az Európai Bizottság (COM(2005) 280 final jelű közleményét, az erről szóló EGSZB-velemény kidolgozás alatt áll (SOC/216).

4.1.3.3 Az új tagállamok állampolgárainak nagyobb kése-
delmek nélkül érvényesíteni kell tudniuk az Unióban biztosított
összes polgárjogot. Jogaik ideiglenes korlátozása anomália,
amelyet azonnal meg kell szüntetni. Az ilyen korlátozások
miatt ezek a polgárok számos munkaügyi és szociális problé-
mával kerülnek szembe, és elfogadhatatlan hátrányos megkü-
lönbötötést szenvednek, mivel „másodrangú állampolgá-
roknak” tekintik őket.

4.1.3.4 Az EGSZB azt javasolta⁽⁹⁾, hogy az uniós polgárság
elnyerésének feltételeit újabb kritériummal bővítsék: azaz
harmadik ország az Unióban tartósan letelepedett, hosszú távú
tartózkodási engedéllyel rendelkező állampolgára is kaphasson
uniós polgárságot. A polgárjogok, különösen a helyi választá-
sokkal kapcsolatos politikai jogok a bevándorlók integrálásának
alapvető eszközei.

4.1.3.5 A bevándorlók integrációja a tagállamokon belüli
társadalmi kohézió létfontosságú eleme. Ennek hiányában e
bevándorlókat, illetve az EU-ban született és felnevelt gyerme-
keiket és unokáikat a társadalmi kirekesztettség és az elidege-
nedés veszélye fenyegeti.

4.1.4 Közös menekültügyi terület⁽¹⁰⁾

4.1.4.1 Az Európai Unió újabb öt évvel bővítette egy olyan
célkitűzés megvalósításának a határidejét, amelyet már öt évvel
ezelőtt is megfogalmazott: közös menekültügyi eljárást, vala-
mint a menedékjogot kapó, illetve kiegészítő védelemben
részesülő személyek számára egységes menekültügyi státuszt
alakít ki. Az újabb öt éves határidő elég hosszúnak tűnik e cél
eléréséhez, nyilvánvaló azonban, hogy csökkennie kell majd a
mostanáig fennálló ellenállásnak ahhoz, hogy minden szükséges
lépést meg lehessen tenni. Másrészt nem csak az a fontos, hogy
késlekedések nélkül tudjunk haladni, hanem az is, hogy e
haladás a menekültüggyel kapcsolatos alapjogokkal össz-
hangban álló rendelkezések alapján történjen. A Tanács minősí-
tett többségi szavazása és a Parlamenttel történő együttdöntése
javítani fogja az elfogadott jogszabályok minőségét.

4.1.4.2 A cselekvési terv előírja, hogy 2007-ben érté-
kelni kell a menekültüggyel kapcsolatos, már létező eszközök
átültetését és alkalmazását. A hatályos irányelvek (ideiglenes
védelem, befogadási minimumszabályok, Dublin II. stb.) átülte-
tésében és alkalmazásában tapasztalt hiányosságokat tekintve
az értékelés valóban elengedhetetlen. Az értékelés elsődleges
szempontja az, hogy az érvényben lévő eszközöket a nemzet-
közi emberjogi egyezményekben és az 1951-es genfi egyez-
ményben foglalt követelményeknek megfelelően alkalmazzák-e.

4.1.4.3 A javasolt új intézkedésekkel kapcsolatban az EGSZB
úgy véli, hogy igen kedvező előrelépés történt a tagállamok
menekültügyi gyakorlatainak összehangolásában; a menekültek
számára hosszú távú tartózkodási engedély bevezetésében; a
menekültek számára létrehozott európai alap felhasználásának
értékelésében stb.

⁽⁹⁾ Ld. „Az uniós polgárság elnyerése” témában alkotott vélemény - HL
C 208., 2003.9.3. (előadó: Luis Miguel PARIZA CASTAÑOS).

⁽¹⁰⁾ Lásd az EGSZB (a tamperei ülés óta közzétett) menekültüggyel kap-
csolatos véleményeit.

4.1.4.4 Nem szabad azonban úgy tenni, mintha a mene-
kültstátusz-kérelmi eljárás az EU határain kívül bonyolódna. Az
EGSZB támogatja, hogy az EU segítse a humanitárius védelem
színvonalának emelését a harmadik országokban, eközben
azonban nem szabad korlátozni vagy megtagadni azt a nemzet-
közileg elismert jogot, mely szerint a védelemre szoruló
személyeknek kérelmük benyújtása céljából bejutást kell biztosí-
tani az Unió területére.

4.1.5 Legális migráció és a befogadási eljárások

4.1.5.1 Öt év eltelt a tamperei Európai Tanács óta, a kitűzött
célt – a közös uniós bevándorlási politika kidolgozását –
azonban még nem sikerült elérni. Az Európai Bizottság számos
javaslatot terjesztett elő politikai és jogalkotási intézkedésekre,
és a Parlament is számos állásfoglalást és kezdeményezést foga-
dott el, a Tanács azonban nem szánt elegendő időt ezek
megfontolására. Az EGSZB az Európai Bizottsággal és a Parla-
menttel tevékenyen együttműködve számos véleményt dolgo-
zott ki, hogy ezzel segítse egy valóban közös EU-politika kiala-
kítását és a jogszabályok egységesítését az Európai Unióban.

4.1.5.2 Az Európai Unió közös bevándorlási politikájának
minden érintett számára előnyösnek kell lennie:

- az ide érkezők számára, hogy megfelelő lehetőségekhez
jussanak, és tisztességes elbánásban részesüljenek.
- a befogadó európai társadalmak számára,
- valamint a származási országok fejlődése számára.

4.1.5.3 Az elkövetkező évek folyamán nekünk, euró-
paiaknak, szükségünk lesz az új gazdasági bevándorlók gazda-
sági és társadalmi fejlődéshez történő hozzájárulására⁽¹¹⁾. A
demográfiai helyzetből az derül ki, hogy a liszaboni stratégia
összeomolhat, ha nem változtatunk bevándorlási politikánkon.
Mind magasan képzett, mind pedig kevésbé képzett munkaerő
befogadását célzó, aktív intézkedéseket kell hozni. Bár minden
tagállamnak megvannak a saját szükségletei és jellegzetes
vonásai, mindenhol hiányoznak az új bevándorlók belépését
lehetővé tevő politikai és jogi eszközök, amelyek fenntartanak a
munkaerő-piaci egyensúlyt.

4.1.5.4 Érthetetlen módon egyes kormányok az Európai
Tanácsban megvétózták az Európai Bizottság jogszabályjavasla-
tait, és fenntartják a régebbi, korlátozó jellegű politikákat.
Mindeközben virágzik a feketegazdaság és az illegális munka-
vállalás – az illegális bevándorlók számára valójában ezek
jelentik a „vonzerőt”. Közös uniós rendelkezések hiányában a
tagállamok igen eltérő politikai célú törvényeket hoznak,
miáltal újabb akadályokat gördítenek a harmonizáció elé. Az
eltérő politikai megközelítések és a jogalkotási különbségek
zavart és bizonytalanságot keltenek a polgároknak.

⁽¹¹⁾ Ld. az EGSZB véleményét a következő témában: a Bizottság közle-
ménye – „Bevándorlás, integráció és foglalkoztatás” COM (2003)
336., HL C 80., 2004.3.30. (előadó: Luis Miguel PARIZA
CASTAÑOS).

4.1.5.5 Az Európai Tanácsnak az egyhangú határozathozatal helyett minősített többséggel, valamint a Parlamentet bevonva együttdöntési eljárás révén kellene meghoznia a határozatait. Csak így lehet színvonalas jogszabályokat alkotni. Ezt a változást sürgősen, még az új jogszabályjavaslatok vizsgálata előtt be kell vezetni. Az elfogadott jogszabályoknak nagymértékben összhangban kell lenniük egymással. A legfontosabb kérdések szabályozását a tagállamokra hagyó, minimalista európai jogszabályok csak elodázzák a jelenlegi problémák megoldását.

4.1.5.6 A befogadásra vonatkozó új rendelkezések esetében előnyösebb egy horizontális jellegű, átfogó jogi keret létrehozása, mint szektorspecifikus jogszabályok alkotása⁽¹²⁾. Az Európai Bizottság befogadásról szóló irányelvjavaslata – amelyet az EGSZB néhány módosítási javaslat mellett támogatott⁽¹³⁾ – mindmáig megállja a helyét. Kiegészítő jelleggel konkrétan szektorspecifikus kérdések és egyedi helyzetek megoldására szolgáló jogszabályok alkotása is lehetséges. Ha az Európai Unió Tanácsa kizárólag a magasan képzett bevándorlók befogadásával kapcsolatos, szektorspecifikus megközelítést választana, az nem jelentene megoldást a bevándorlás túlnyomó része rendezésére, és diszkriminatív jellegű is lenne. Ez a megoldás ugyan egyszerűbb lenne a Tanács számára, de nem felel meg az Unió szükségleteinek.

4.1.5.7 Az alkotmánytervezet megállapítja a közösségi jogszabályok határait: a tagállamok jogát arra, hogy meghatározzák, hány bevándorlót fogadnak be területükre. Ez a korlátozás nem akadály a magas fokú harmonizáció elérésének, inkább arra ösztönöz, hogy a gazdasági migráció nemzeti szintű kezelése során átlátható eljárásokat alkalmazzanak. A munkavállalási és tartózkodási engedélyek kiadására – a közösségi jogszabályok betartása mellett – a tagállamok jogosultak. Ily módon a szociális partnerekkel együttműködve minden tagállam maga döntheti el, milyen bevándorlókra van szüksége – a képzettség szintje, illetve az alapján, hogy az iparban, a mezőgazdasági, az építőipari vagy a szolgáltatási szektorban van-e szükség rájuk, esetleg mindezekre együttvéve.

4.1.5.8 A gazdasági bevándorlás szorosan összefügg a munkaerőpiacokkal, ezért e politikák kidolgozásába és intézésébe a társadalmi partnereket is megfelelő mértékben be kell vonni.

4.1.5.9 A tagállamok csak akkor tudnak szorosabb együttműködésben fellépni a migrációs áramlások irányításában, és csak akkor lesznek átláthatóbbak az eljárások, ha az Unió közös jogszabályokkal rendelkezik a harmadik országok munkavállalási céllal érkező állampolgárainak befogadásával kapcsolatban.

4.1.5.10 A befogadási eljárásoknak két elemet tartalmazniuk: a gazdasági szükségszerűség vizsgálatát és a hat hónaptól egy évig terjedő időszakokra szóló, ideiglenes munkakeresési engedélyt; mindkettőt a tagállamoknak kell elvégezniük a szociális partnerekkel együttműködésben.

4.1.5.11 Az Európába belépő személyeket méltányos elbánásban kell részesíteni. A befogadásról szóló közösségi jogsza-

bályoknak ki kell terjedniük a bevándorlók jogaira is. A bevándorlással kapcsolatos jogszabályoknak összhangban kell állniuk a nemzetközi emberi jogi egyezményekkel, az ILO előírásaival és az EU alapjogi chartájával. A diszkriminációellenes irányelvek értelmében a bevándorló munkavállalókat ugyanazok a gazdasági, munkaügyi és szociális (ideértve a szociális biztonságot is) jogok illetik meg, mint a közösségi munkavállalókat.

4.1.5.12 A hosszú távú tartózkodási engedéllyel rendelkezők jogállásáról szóló irányelv szélesebb körű jogokat biztosít jogállásuk biztonságával és az Unión belüli mobilitással kapcsolatban. Az EGSZB azt javasolta, hogy a szóban forgó személyek kapjanak állampolgári jogokat is. Az EGSZB saját kezdeményezésű véleményt dolgozott ki az alkotmányozó konvent részére, amelyben szorgalmazta, hogy a harmadik országok tartósan az Unió területén élő, illetve hosszú távú tartózkodási engedéllyel rendelkező állampolgárai kaphassanak uniós polgárságot.

4.1.5.13 Elengedhetetlenül szükséges a származási országokkal való együttműködés fejlesztése, nem pusztán az illegális bevándorlás elkerülése érdekében, hanem azért is, hogy a bevándorlás hozzájáruljon ezen országok gazdasági és társadalmi fejlődéséhez. Az EGSZB egyetért Kofi Annannak, az ENSZ főtitkárának tavaly a Parlamentben elhangzott szavaival, amikor azt javasolta, hogy a nemzetközi közösség többoldalú megközelítésben vegye fel napirendjére a migráció kérdését.

4.1.5.14 Az EGSZB saját kezdeményezésű véleményt dolgozott ki⁽¹⁴⁾, amelyben azt javasolta a tagállamoknak, hogy írják alá az ENSZ Közgyűlése által 1990-ben elfogadott és 2003-ban életbe lépett „A vendégmunkások és családtagjaik jogainak védelméről szóló nemzetközi egyezményt”; ezt azonban mind a mai napig nem tették meg.

4.1.5.15 Az EGSZB által remélt közös bevándorlási politika nem pusztán befogadással kapcsolatos jogszabályokat jelent. Olyan közösségi koordinációs módszert kell alkalmazni, amely fejleszt:

- a rejtett gazdaság és az illegális munkavállalás elleni küzdelmet;
- a határellenőrzést és az emberkereskedelemmel foglalkozó bűnszövetkezetek elleni harcot;
- azokat az integrációs politikákat, amelyekkel kapcsolatban az EGSZB már számos javaslatot fogalmazott meg.

4.1.5.16 Tévedés azt gondolni, hogy a bevándorlók ideiglenesen, alkalmi vendégként tartózkodnak az Unió területén. Vannak, akik önként hazatérnek, mások azonban hosszú időre terveznek, illetve stabil megélhetést keresnek. Az EGSZB 2002-ben konferenciát szervezett azzal a céllal, hogy az integrációt az új uniós bevándorlási politika alapvető elemévé tegye. A konferencián részt vett számos szakértő, valamint a legjelentősebb szociális partnerek és civil szervezetek mind a 25 tagállamból. A következtetésekben integrációs program kidolgozását javasolták az Európai Bizottságnak.

⁽¹²⁾ Lásd a gazdasági migráció kezelésének uniós megközelítéséről szóló zöld könyvről megfogalmazott véleményt (COM(2004)811 final), HL C 286, 2005.11.17 (előadó: Luis Miguel PARIZA CASTAÑOS)

⁽¹³⁾ Ld. az EGSZB véleményét a beutazásához és tartózkodásához szükséges feltételekről szóló irányelvről COM (2001) 386 final, HL C 80., 2002.4.3. (előadó: Luis Miguel PARIZA CASTAÑOS).

⁽¹⁴⁾ Lásd az EGSZB véleményét a következő témában: „Nemzetközi egyezmény a vendégmunkások jogainak védelmében”: HL C 302., 2004.12.7. (előadó: Luis Miguel PARIZA CASTAÑOS).

4.1.5.17 Az EGSZB üdvözli, hogy az Európai Bizottság javaslatot tett az integrációval kapcsolatos európai keretszabályozásra, és hogy a hágai program is kitér egyes integrációs célkitűzésekre. Emellett a 2007–2013-as pénzügyi tervben is szerepel egy jelentős tétel az integrációs politikák számára; az EGSZB támogatja ezt.

4.1.5.18 Az integráció⁽¹⁵⁾ a befogadó társadalom és a bevándorló között lezajló kétirányú folyamat. Politikai és pénzügyi eszközökkel azonban csak a kormányok, a helyi és regionális önkormányzatok, valamint az Unió rendelkeznek.

4.1.5.19 Az integrációt szolgáló programnak többek között a következő elemeket kell tartalmaznia:

- Az befogadás első lépése: információ és tanácsadás, a nyelv és a szokások megismertetése.
- Munkaerő-piaci integráció egyenlő feltételek mellett. Itt alapvetően fontos a szociális partnerek szerepe, ezért az európai szociális partnerek felkérést kaptak, hogy ezt a kérdést vegyék fel a szociális párbeszéd napirendjére.
- Oktatásban való részvétel hátrányos megkülönböztetés nélkül.
- Városi integráció, a lepusztult és szegregációt jelentő gettók kialakulásának elkerülésére. A városi és regionális önkormányzatoknak új politikai kötelezettségvállalásokat kell tenniük.
- Egészségügyi ellátáshoz és a többi közszolgáltatáshoz való egyenlő feltételek mellett.
- Az új európai társadalom kulturálisan sokszínű; a kulturális identitást nem szabad szegregációs törekvések és idegennyűlő eszmék céljaira felhasználni.

4.1.5.20 Az elfogadott diszkriminációellenes irányelvek kiváló jogi eszközök, az összes problémára azonban nem jelentenek megoldást. A civil társadalomnak aktív intézkedéseket kell tennie, új kötelezettségeket kell vállalnia, és ösztönöznie kell a befogadó társadalmi attitűdöket. Az EGSZB továbbra is ösztönzi a civil társadalmi szervezetek közötti párbeszédet; ennek érdekében az elkövetkező hónapok során új saját kezdeményezésű véleményt fog kidolgozni, melynek célja a regionális és helyi önkormányzatok új, integrációt elősegítő kötelezettségvállalásainak ösztönzése.

4.1.6 Az illegális bevándorlás elleni küzdelem

4.1.6.1 A hágai program egy fejezetben tárgyalja az előírásoknak nem megfelelő bevándorlás elleni küzdelmet és a határ-ellenőrzést. Az EGSZB már kinyilvánította, hogy támogatja a

⁽¹⁵⁾ Ld. az EGSZB véleményét a következő témában: „Bevándorlás, integráció és a szervezett civil társadalom szerepe”, HL C 125., 2002.5.27. (előadó: Luis Miguel PARIZA CASTAÑOS, valamint a „Bevándorlás, integráció és foglalkoztatás” tárgyban megfogalmazott véleményt, HL C 80., 2004.3.30. (előadó: Luis Miguel PARIZA CASTAÑOS).

Külső Határokon Való Operatív Együttműködési Igazgatásért Felelős Európai Ügynökség⁽¹⁶⁾ és középtávra európai határőrizeti rendszer létrehozását, valamint a tagállamok határőrizeti szervei közötti koordináció fokozását. Ennek két célja van: eredményesebb küzdelem az emberkereskedéssel és -csempészettel foglalkozó bűnszervezetek ellen, valamint a személyeknek biztosítandó humanitárius segítségnyújtás és méltányos elbánás.

4.1.6.2 Az EGSZB teljes mértékben támogatja az Európai Unió által az emberkereskedelem és -csempészet elleni küzdelemre létrehozott eszközöket, különösen az illegális bevándorlás elősegítését meghatározó irányelvet⁽¹⁷⁾, az emberkereskedelem elleni küzdelemről szóló kerethatározatot⁽¹⁸⁾ és az igazságügyi hatóságokkal együttműködő áldozatok tartózkodási engedélyének megadásáról szóló irányelvet⁽¹⁹⁾. Az EGSZB bírálta ugyan ezeknek az eszközöknek bizonyos aspektusait, de átfogó megközelítésüket támogatta.

4.1.6.3 Az illegális bevándorlás megelőzése érdekében azonban más területeken is intézkedéseket kell tenni. Alapvetően fontos, hogy legális, átlátható és rugalmas befogadási eljárások álljanak a bevándorlók rendelkezésére. Mindenképpen harcolni kell a rejtett gazdaság és az illegális munkavállalás ellen is, véget vetve sok rendezetlen jogállású bevándorló kizsákmányolásának.

4.1.6.4 Fokozni kell az együttműködést a szomszédos és a tranzitországokkal is az illegális bevándorlás megelőzése és az emberkereskedelem elleni küzdelem terén.

4.2 A biztonság megerősítése

4.2.1 A hágai program kijelenti, hogy „az Európai Unió és tagállamai biztonságának védelme sürgetővé vált, különösen a 2001. szeptember 11-i egyesült államokbeli és a 2004. március 11-i madridi terrortámadások nyomán”, és a határokon átnyúló közös – különösen a biztonság területét érintő – problémákkal szemben hatékonyabb koordinált fellépést javasol.

4.2.2 Az Európai Unió szerepét és felelősségét az új biztonsági helyzetben meghatározó, 2003. december 12-én elfogadott európai biztonsági stratégia⁽²⁰⁾ a terrorizmust nevezte meg századunk egyik legjelentősebb veszélyforrásaként. A stratégia továbbá a közös külső határokkal rendelkező, belső határok nélküli és a személyek szabad mozgását lehetővé tevő Európában egymástól elválaszthatatlannak tekintti a biztonság külső és belső aspektusait.

⁽¹⁶⁾ Ld. az ügynökséggel kapcsolatban megfogalmazott véleményt, HL C 108., 2004.4.30., (előadó: Luis Miguel PARIZA CASTAÑOS).

⁽¹⁷⁾ 2002/90/EK tanácsi irányelv, 2002. november 28.

⁽¹⁸⁾ A Tanács kerethatározata, 2002. július 19.

⁽¹⁹⁾ 2004/81/EK irányelv, 2004. április 29.

⁽²⁰⁾ Ld. Javier Solana, az EU közös kül- és biztonságpolitikai főképviselője: „Biztonságosabb Európa egy jobb világban – az európai biztonsági stratégia”, Brüsszel, 2003. december 12.

4.2.3 A terrorizmus a demokrácia és a jogállamiság pilléreit támadja: a polgárok emberi jogait és polgári szabadságjogait, köztük az élethez való jogot. Az összehangolt európai fellépés valóban nélkülözhetetlen. Annak érdekében, hogy a jogok és a szabadságok teljes mértékben érvényesíthetők legyenek, az Uniónak magas szintű biztonságot kell garantálnia. Az EUSz 29. cikke értelmében az Uniónak kötelessége, hogy „a szabadság, a biztonság és az igazságosság térségében biztosítsa a polgárok magas szintű biztonságát”. Egyetlen állam sem képes egyedül szembeszállni a „terrorizmusnak” elnevezett jelenséggel. Közös stratégia létrehozása révén meg kell erősíteni a bűnözés és a határokon átnyúló szervezett bűnözés elleni európai szintű együttműködést és összehangolt fellépést.

4.2.4 A 2005. júliusi londoni merényletek újfent bebizonyították, hogy napjaink egyik legfontosabb kihívása az, hogy hogyan lehet eredményesen megelőzni és legyőzni a terrorizmust az alapvető jogok és polgári szabadságjogok teljes tiszteletben tartása, valamint a demokrácia és a jogállamiság erősítése mellett.

4.2.5 Az Európai Tanács 2005. július 13-i rendkívüli ülésén elfogadta a londoni merényletekre adandó uniós válaszlól szóló nyilatkozatot, amelyben a 2001. szeptember 21-én elfogadott terrorizmusellenes cselekvési terv gyorsabb végrehajtását sürgeti. A nyilatkozatban javasolt számos jogalkotási kezdeményezést bírálta az Európai Parlament, több nem kormányzati szervezet és a civil társadalom is. A bírálatokat arra alapozták, hogy kétséges, vajon a javaslatok összeegyeztethetők-e a legitimitás, az arányosság és a hatékonyság elveivel⁽²¹⁾.

4.2.6 Számos tényező nehezíti a közös, európai szintű biztonsági stratégia eredményességét: az intézkedések végrehajtását szabályozó jogi keret nem hatékony; az Európai Parlamentet és az Európai Bíróságot nem vonják be a munkába; a nemzetközi terrorizmus és a szervezett bűnözés gyökerei, okai és működése igen bonyolultak; egyes tagállamok nem hajlandók elismerni és megvizsgálni az egyedi jellemzőket; sem európai, sem nemzeti szinten nem létezik közösen elfogadott meghatározás a terrorizmus mibenlétéről; nincs kölcsönös bizalom a tagállamok bűnügyi és igazságügyi hatóságai között.

4.2.7 Az emberi jogok tiszteletben tartását figyelmen kívül hagyó biztonsági intézkedések alkalmazása hiba, melynek révén a terrorizmus elleni küzdelem veszít hatékonyságából.

⁽²¹⁾ Említésre méltó többek között a Francia Köztársaság, Írország, a Svéd Királyság és az Egyesült Királyság javaslata, amely egy kerethatározat-tervezetre irányult nyilvános elektronikus hírközlési szolgáltatások ellátásával kapcsolatban kezelt adatok vagy nyilvános hírközlési hálózatok adatai megőrzésére a bűncselekmények – ideértve a terrorizmust is – megelőzése, feltárása, nyomozása és üldözése, illetve bűncselekmények feltárása, vizsgálata és a büntetőeljárás lefolytatása céljából, 8958/2004, 2004. április 28. Az Európai Bizottság párhuzamos irányelv-javaslatot terjesztett be a nyilvános elektronikus hírközlési szolgáltatások nyújtása keretében feldolgozott adatok megőrzéséről (COM (2005) 438 final, 2005. szeptember 21.), amely több biztosítékot nyújt, mint a kormányközi javaslat, és garantálja az Európai Parlament bevonását.

4.2.8 Az európai biztonsági együttműködés egyik leggyengébb pontja az, hogy ezek az intézkedések továbbra is a közösségi kereteken kívül, főként kormányközi együttműködés (az Unió harmadik pillére) keretében születnek meg. Az Európai Unió szerepe ebből kifolyólag igen korlátozott. Ez egy sor hátrányos következménnyel jár, például a döntéshozatali folyamat nem hatékony (javarészt az egyhangú határozathozatal szabálya alkalmazásának köszönhetően) és nem átlátható, és sem az Európai Parlamentet, sem az Európai Bíróságot nem vonják be a munkába. A tagállamoknak nyilatkozatban ki kellene nyilvánítaniuk, hogy elfogadják a Bíróság hatáskörét a harmadik pilléren belül⁽²²⁾.

4.2.9 „A szabadság, a biztonság és a jog érvényesülése” dimenziók alakítása továbbra is tisztán a kormányok hatásköre. Jól példázza ezt a határokon átnyúló együttműködés elmélyítését, különösen a terrorizmus, a határokon átnyúló bűnözés és az illegális migráció elleni küzdelmet célzó 2005. május 27-i (a Schengeni Egyezmény 3. változatának nevezett) Prümi Egyezmény. A megállapodást kizárólag hét tagállam⁽²³⁾ hozta létre és fogadta el. A döntéshozatali folyamat a szóban forgó politikák és témák jelentősége ellenére nem volt átlátható⁽²⁴⁾.

4.2.10 Ez a fajta, pusztán kormányközi együttműködés hátráltatja a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló közös térség kialakításának európai projektjét, meggyengíti magát a térséget is, és „kevesebb Európához” vezet. Szükség van a „több Európa” előmozdítására és garantálására ezeken a politikai területeken a közösségi módszer és a megfelelő intézményi keret alkalmazása révén. A közösségi eszközök integráltabb, eredményesebb, átfogóbb és koherensebb fellépést és rendszert biztosítanak a napjaink kihívásaival való szembeszálláshoz.

4.2.11 Nagyban hozzájárulna a demokratikus értékek és a jogállamiság tiszteletben tartásához, ha az Európai Parlament részt venne a döntéshozatali folyamatban, és az Európai Bíróság általános hatáskört kapna ezekkel a politikákkal kapcsolatban. Minden, az EU harmadik pillérének keretében javasolt és elfogadott, biztonsággal kapcsolatos jogi aktust, valamint az uniós szinten létrehozott ügynökségek (Europol, Eurojust, Európai Rendőrákadémia (CEPOL), európai rendőrfőnökök munkacsoportja, Európai Határirányítási Ügynökség stb.) által végzett tevékenységeket és műveleteket parlamentáris és bírósági ellenőrzésnek kell alávetni.

⁽²²⁾ Ld. az Európai Uniót létrehozó szerződés 35. cikkét. Mostanáig a következő 14 tagállam fogadta el a Bíróság hatáskörét az Unió harmadik pillérével kapcsolatos ügyekben: Németország, Ausztria, Belgium, Görögország, Luxemburg, Hollandia, Svédország, Finnország, Spanyolország, Portugália, Olaszország, Franciaország, Csehország és Magyarország.

⁽²³⁾ Belgium, Németország, Spanyolország, Franciaország, Luxemburg, Hollandia és Ausztria.

⁽²⁴⁾ Tárgyaltak többek között a terrorcselekmények megelőzését célzó intézkedésekről, a DNS-adatbázisokról, a repülőjáratokon „légi marsallok” igénybeviteléről, a jelentős események, válságok, katasztrófák és súlyos balesetek esetén határokon átnyúló segítségnyújtásról, valamint az illegális bevándorlók kitoloncolását illető segítségnyújtásról.

4.2.12 A hágai program legfontosabb témája a biztonság, ez képezi a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségre vonatkozó legjelentősebb stratégiai célkitűzést az elkövetkezendő öt évben. A biztonság dimenziója a programnak a szabadságról és a jog érvényesüléséről szóló fejezeteiben is helyet kapott. Helytelenül a „szabadság erősítése” címszó alá kerültek az alábbi témák: az illegális bevándorlás elleni harc, a biometria és információs rendszerek (adatbázisok létrehozása és megosztása), a kitoloncolási és visszafogadási politika, szigorúbb határőrizet, vízumpolitika stb.

4.2.13 Másfelől a program a szabadsággal, a biztonsággal és a jog érvényesülésével kapcsolatos már létező intézkedések⁽²⁵⁾ hatékonyabb és megfelelőbb végrehajtására és értékelésére helyezi a legnagyobb súlyt. E három területhez kapcsolódó bármely politika kialakítása és előmozdítása előtt részletesen meg kellene vizsgálni azok hatékonyságát, arányosságát és legitimitását – magas színvonalú jogszabályokra van szükség.

4.2.14 Koherens és világos jogi keretre van szükség a személyes adatok teljes körű védelme és a parlamenti és bírói ellenőrzés érdekében. Üdvözlendő az Európai Bizottság azon javaslata, mely szerint szervezeti egységei alapos, rendszeres és szigorú ellenőrzést (hatásvizsgálatot) folytatnának arról, hogy saját jogalkotási javaslatai összhangban állnak-e az alapjogi chartával⁽²⁶⁾. Ezt azonban a Tanács által elfogadott intézkedések végleges változata esetében is el kellene végezni. Ha a rendvédelmi hatóságok vagy egyéb biztonsági szolgálatok megosztják egymás között az információt, az ezzel kapcsolatos döntéshozatali folyamat és az intézkedések végrehajtása minden szakaszában fenn kell tartani a magánélethez és az adatok védelméhez való jog (a szabadság) – ld. például az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény 8. cikkét és a 95/46/EK irányelvet⁽²⁷⁾ – és a biztonság közötti egyensúlyt.

4.2.15 Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége az EU harmadik pillére (az EUSz VI. címe) alá tartozó kérdésekkel kapcsolatos feladatköreinek kibővítése kulcsfontosságú tényező lenne a szabadság, a biztonság és a jog érvényesülése közötti megfelelő egyensúly biztosításához az Unió által meghozott intézkedésekben⁽²⁸⁾.

4.2.16 A hágai program nagy jelentőséget tulajdonít egy terrorizmussal kapcsolatos intézkedéssorozatnak, melynek célja elsősorban a belső és külső biztonságot érintő fenyegetésre vonatkozó, rendelkezésre álló információk cseréjének javítása a

⁽²⁵⁾ A polgári és kereskedelmi ügyekben eljáró Európai Igazságügyi Hálózat létrehozásáról szóló tanácsi határozat, 2001/470/EK, 2001. május 28., HL L 174., 2001.6.27.

⁽²⁶⁾ A Bizottság közleménye: Az alapjogi charta tiszteletben tartása a Bizottság jogalkotási javaslataiban – A rendszeres és szigorú ellenőrzés módszertana, COM(2005) 172 final, 2005. április 27.

⁽²⁷⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 1995. október 24-i 95/46/EK irányelve a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról (HL L 281., 1995.10.23.).

⁽²⁸⁾ Javaslat tanácsi rendeletre az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének a tevékenységeinek az Európai Unióról szóló szerződés VI. címében említett területeken való folytatására történő felhatalmazásáról, COM(2005) 280 final, 2005. június 30., 2005/0125/CNS.

tagállamok hírszerzési és biztonsági szolgálatai között; a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem; a tagállamok hírszerzési és biztonsági szolgálatai, illetve az Europol által végzett stratégiai elemzés a terrorista fenyegetésről; az alapvető infrastruktúrák védelme és a következmények kezelése.

4.2.17 A hágai program „A biztonság megerősítése” c. fejezetében az egyik leginnovatívabb elem az információ hozzáférhetőségének elve. Ez az elv új fejezetet nyit az uniós rendvédelmi szervek határokon átnyúló információcseréjének fejlesztésében, amely arra alapul, hogy egy tagállam rendőre megkaphatja a nyomozáshoz szükséges összes információt egy másik tagállamból⁽²⁹⁾. Ennek az elvnek a mibenléte, gyakorlati hatásai és alkalmazási területe, valamint feltételei jelenleg még egyáltalán nem világosak. Működéséhez az érintett tagállamok rendvédelmi szervei közötti magas szintű kölcsönös bizalom szükséges. Ennek hiánya mostanáig nagymértékben akadályozta az uniós szintű együttműködést. Meg kell erősíteni azon uniós ügynökségek, intézmények és egyéb felek együttműködését, amelyek a szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésének ügyeivel foglalkoznak. Emellett biztosítani kell a hozzáférhetőség elvének a gyakorlatban való alkalmazhatóságát és az elven alapuló tevékenységek igazságügyi felügyeletét. Az EGSZB támogatja a bűnügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés keretében átadott személyes adatok védelméről szóló európai bizottsági javaslatot⁽³⁰⁾.

4.2.18 Az EGSZB az uniós ügynökségek megfelelő együttműködését sürgeti a szabadság, biztonság és a jog érvényesülésének területén. A hágai program felszólít a tagállamok rendőrségei, valamint igazságügyi és vámhatóságai egymás közötti, illetve az Europolal való fokozott, gyakorlati jellegű együttműködésére és koordinációra. A tagállamoknak erősíteniük kell az Europol európai ügynökség jellegét, és lehetővé kell tenniük az Europol számára, hogy az Eurojusttal együttműködésben kulcsszerepet játszhasson a határokon átnyúló szervezett bűnözés és a terrorizmus elleni küzdelemben. Elfogadhatatlan, hogy az Europol-egyezményt módosító jegyzőkönyvet még mindig nem ratifikálta és nem alkalmazza az összes tagállam. Igen sürgősen pótolni kell ezt, ha valóban meg akarjuk adni az Europolnak a szükséges támogatást és eszközöket ahhoz, hogy az európai rendőrségi együttműködés sarokkövéként hatékonyan működhessen. Amíg azonban a tagállamok nincsenek meggyőződve arról, hogy az Europol valóban többletértéket biztosít, és hogy maximálisan együtt kell vele működniük, nem célszerű hatásköreinek újbóli meghatározása. A program továbbá előírja, hogy 2006. január 1-jei hatállyal az Europolnak „bűnözésről szóló helyzetjelentéseit” a szervezett bűnözés súlyos formáira vonatkozó éves „fenyegetéértékelés”-sel kell felcserélnie. Az Europol által betöltött szerep gyakorlati jelentőségének növekedését tevékenységei kimerítő demokratikus értékelése kell hogy kísérje. Az Európai Parlamentnek és a nemzeti parlamenteknek az Európai Bírósággal egyetemben kulcsszerepet kell játszaniuk a demokratikus felügyeletben és az igazságügyi ellenőrzésben.

⁽²⁹⁾ Az Európai Bizottság 2005. október 12-én közzétett egy javaslatot, amely a hozzáférhetőség elve alapján történő információcserére vonatkozó tanácsi kerethatározatra irányult. COM(2005) 490 final, 2005. október 12.

⁽³⁰⁾ Tanácsi kerethatározat a bűnügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés keretében feldolgozott személyes adatok védelméről, COM(2005)475, 2005. október 4.

4.2.19 A biometriával és az információs rendszerekkel kapcsolatos területek is egyértelmű prioritást kaptak a politikai menetrendben. Az Európai Parlament Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottsága⁽³¹⁾ és az emberjogi szervezetek rendszeresen sérelmezik, hogy az intézkedések többsége nem egyeztethető össze a legitimitás, az arányosság és a hatékonyság elvével. A megfelelő biztosítékok és az ezek létrehozásához szükséges hatékony jogi eszközök hiánya megerősíti ezeket az érveket. Az ezen eszközöket ért kritikáktól függetlenül a londoni merényletek utáni uniós válaszigazgatásokról szóló, a 2005. július 13-i rendkívüli ülésen elfogadott nyilatkozat is nyíltan kimondja, hogy a hiányt sürgősen pótolni kell⁽³²⁾.

4.2.20 A hágai program egyértelmű prioritásként kezeli a már létező intézkedésekre vonatkozó értékelési mechanizmusok létrehozását. E kezdeményezések elfogadása előtt részletes és független tanulmányt kell készíteni azok hatékonyságáról, az általuk képviselt többletértékről, arányosságukról és legitimitásukról (az emberi jogok és polgári szabadságjogok tiszteletben tartása). A terrorizmus elleni küzdelem nevében nem szabad olyan intézkedéseket hozni, amelyek helyrehozhatatlan következményekkel járnak a szabadság és a demokrácia védelmére nézve, és amelyek ebből adódóan mindenki számára csak még nagyobb bizonytalanságot szülnek.

4.2.21 A terrorizmus finanszírozása és a bűnszövetkezetek általi pénzmosás elleni küzdelmet célzó intézkedésekkel kapcsolatban megfelelő megközelítés és a gyanús, feltételezhetően törvényellenes tevékenységek finanszírozását célzó pénzmozgások figyelemmel kísérését hatékonyabbá tevő, különösen a pénzmosás elleni küzdelemmel kapcsolatos jogi eszközök átültetése szükséges.⁽³³⁾

4.2.22 Az Európai Bizottság nemrégiben javaslatot tett a nem kormányzati szervezetek bűnszervezetek finanszírozására történő felhasználásának megakadályozásával kapcsolatban bevált gyakorlatokról szóló kódex létrehozására. Az EGSZB örömmel fogadja, hogy az Európai Bizottság konzultációs

⁽³¹⁾ Jelentés a Francia Köztársaság, Írország, a Svéd Királyság és az Egyesült Királyság kezdeményezéséről a nyilvánosan elérhető elektronikus kommunikációs szolgáltatások nyújtásával vagy nyilvános kommunikációs hálózatokon továbbított adatok biztosításával kapcsolatban feldolgozott és tárolt adatok bűnözéssel, bűncselekményekkel, többek között a terrorizmussal kapcsolatos megelőzési, vizsgálati, feltárási és bűnüldözési tevékenységek céljára történő tárolásáról szóló tanácsi kerethatározatra, Hiv: (8958/2004 – C6-0198/2004 – 2004/0813(CNS)), az Európai Parlament Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottsága, előadó: Alexander Nuno Alvaro, 2005. május 31.

⁽³²⁾ Ezek között a schengeni rendelkezéseket továbbfejlesztő javaslatok között megtaláljuk: a schengeni információs rendszer második generációjában (SIS II), a vízuminformációs rendszerben (VIS) és az Eurodacban tárolt adatbázisokhoz való kölcsönös hozzáférés és azok közötti szinergia javítását; az úti okmányokban, vízumokban, útlevelekben, tartózkodási engedélyekben és információs rendszerekben található biometrikus azonosítók egységesítését; a nyilvános elektronikus hírközlési szolgáltatások ellátásával kapcsolatban kezelt adatok megőrzését a törvényellenes tevékenységek feltárása, vizsgálata és a büntetőeljárás lefolytatása céljából; a légi utasok adatainak (PNR) repülésbiztonsági célokra történő közös felhasználását az Egyesült Államokkal, Kanadával és Ausztráliával; a DNS- és ujjlenyomat-adatbázisokhoz való kölcsönös hozzáférést stb.

⁽³³⁾ EGSZB-velemény a pénzügyi rendszerek pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása céljára való felhasználásának megelőzését célzó irányelvre vonatkozó javaslatról. COM(2004)448. HL C 267., 2005.10.27 (előadó: John SIMPSON)

folyamatot kezdett ebben a témában a civil társadalommal és a nem kormányzati szervezetekkel, de aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy igazságtalanul kapcsolatba hozza a nem kormányzati szervezeteket és a terrorizmust, mivel ez zavart kelt, és előítéleteket szít. A nem kormányzati szervezetek és a szervezett civil társadalom központi szerepet játszanak a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni küzdelemben⁽³⁴⁾.

4.2.23 Az európai biztonsági stratégiával, valamint a biztonságpolitika koherens külső dimenziója kialakításának elsőbbségével összhangban a hágai program az említett stratégia alapvető összetevőjeként nevezi meg az Unióban fellépő, határon átnyúló hatású válságok kezelésére integrált és összehangolt mechanizmus kidolgozását 2006. július 1-jéig. Ennek a mechanizmusnak érintenie kell a tagállami képességek értékelését, a készletezést, a képzést, a közös gyakorlatokat és a polgári válságkezelésre vonatkozó műveleti terveket. Az Európai Bizottság 2005 végéig határozatot tesz közzé az általános biztonsági korai előrejelző rendszer (ARGUS), valamint a meglévő előrejelző rendszereket összehangoló válságközpont létrehozásáról, továbbá javaslatot a fontos infrastruktúrákra vonatkozó előrejelző és információs hálózat létrehozásáról.

4.2.24 Az EGSZB úgy véli, hogy az EU-nak új, hatékony, eredményes, legitim és arányos megközelítést kell alkalmaznia a közös biztonsági stratégiával kapcsolatban. A terrorizmus különböző megnyilvánulásaiival szemben más-más megoldásokat kell alkalmazni, és különböző, speciálisan az adott bűncselekmény egyedi jellemzőire szabott eszközökkel kell fellépni.

4.2.25 Megelőzési célból az is fontos, hogy behatóan tanulmányozzuk a sebezhető csoportok erőszakos radikalizálódásának gyökereit és a terroristák toborzásának módszereit. Ezt pedig a vallások és kultúrák közötti folyamatos és nyílt párbeszédet segítő politikai támogatásnak és elkötelezettségnek, valamint az intolerancia, a rasszizmus, az idegengyűlölet és a szélsőséges erőszak elleni küzdelemnek kell kísérnie.

4.2.26 Az Európai Bizottságnak meg kell vizsgálnia, hogy a terrorizmust a Nemzetközi Büntetőbíróság hatáskörébe tartozó bűncselekménytípusok közé lehet-e sorolni.

4.3 A jog érvényesülésének megerősítése

4.3.1 Az Európai Tanács 1999-es tamperei ülésének következtéseiben foglaltak szellemében a hágai program elsődleges fontosságot tulajdonít a Jog Érvényesülése Európai Térsége felállításának, melynek sarokkövét az igazságszolgáltatás igénybevételenek megkönnyítése, valamint a bírósági határozatok kölcsönös elismerésének elve képezi.

⁽³⁴⁾ Lásd a „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció véleményét a következő tárgyban: „Javaslat tanácsi határozatra a 2007-2013 közötti időszakra” A terrorizmus megelőzése, arra való felkészültség és következményeinek kezelése „elnevezésű, egyedi program létrehozásáról –” Biztonság és a szabadságjogok védelme „elnevezésű általános program”, SOC/212 „Biztonság és a szabadságjogok védelme”, Előadó: Miguel Ángel Cabra de Luna, Brüsszel, 2005. december 14.

4.3.2 Számos területen ⁽³⁵⁾ nyilvánvalóvá vált, hogy meg kell erősíteni az egyes igazságügyi hatóságok és jogi szervek közötti kölcsönös bizalmat. Ez a polgári és büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés kialakításának egyik alapfeltétele. Az igazságügyi hatóságoknak – általánosságban szólva minden olyan szervnek, amely részt vesz az igazságszolgáltatási folyamatban – a többi tagállam hatóságai által meghozott döntéseket a sajátjaikkal egyenrangúaknak kell tekinteniük. Nem kérdőjelezhetik meg azok hatáskörét, jogszerűségét, sem pedig azt, hogy tiszteletben tartják-e a méltányos igazságszolgáltatáshoz való jogot. A bizalom hiánya, az egyes tagállamok jogrendszerei közti különbségek – mind a büntetőjogi, mind pedig a polgári igazságszolgáltatásban –, valamint egymás jogrendszere teljes és kölcsönös ismeretének hiánya továbbra is akadályozza a határokon átívelő látásmódot ezeken a politikai területeken, valamint az európai szintű igazságügyi együttműködés megerősítését.

4.3.3 A hágai program felhív a tagállamok jogrendszereinek és jogi hagyományainak sokszínűségére épülő „európai igazságügyi kultúra” fokozatos kialakítására. Másrészt az igazságszolgáltatás igénybevételének megkönnyítésére és magára az igazságügyi együttműködés javítására irányuló nagyobb erőfeszítéseket kér. Továbbá hangsúlyozza, hogy a kölcsönös bizalomnak ⁽³⁶⁾ arra a bizonyosságra kell épülnie, hogy magas színvonalú igazságügyi rendszer áll valamennyi európai polgár rendelkezésére ⁽³⁷⁾.

4.3.4 A Tamperében elfogadott többéves programmal ellentétben a hágai program általánosságban véve kevésbé nagyra törő. Ahelyett, hogy számos új igazságszolgáltatási intézkedést javasolna, objektív és pártatlan értékelési rendszer létrehozásának és az igazságszolgáltatás területére vonatkozó uniós politikák végrehajtásának tulajdonít nagyobb jelentőséget, a bíróságok függetlenségének tiszteletben tartása mellett.

4.3.5 Amellett, hogy a tagállamok igazságügyi hatóságai nem táplálnak kölcsönös bizalmat egymás iránt, a büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés másik jelentős negatívuma az, hogy az EU harmadik pillére alá tartozik, ebből adódóan a közösségi hatáskörökön (a közösségi módszerek) kívül esik. Az EU szerepe ezért meglehetősen korlátozott, ami számos kedvezőtlen következménnyel jár, például hiányzik a hatékonyság és az átláthatóság, az Európai Parlamentet nem vonják be a jogalkotási folyamatba; az Európai Bíróságnak pedig nincs általános hatásköre. A harmadik pillér keretében a tagállamoknak – nyilatkozat útján – el kell fogadniuk a Bíróság hatáskörét az általuk hozott intézkedések értelmezését és érvényességét illetően.

4.3.6 A büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködést illetően egyértelmű előnyben részesítik az ezen elv (biztonság) betartását célzó intézkedéseket, teljes mértékben

figyelman kívül hagyva az uniós szinten meghatározott legalapvetőbb eljárási jogok védelmét (a szabadság elve). A szabadság és a biztonság közötti egyensúly felborulására jó példa az európai letartóztatási parancs, amely a bírói határozatok kölcsönös elismerése elve alkalmazásának első konkrét jele a büntetőjog területén ⁽³⁸⁾. Annak ellenére, hogy az európai letartóztatási parancs közvetlen hatással van az emberek jogaira, három évvel az elfogadása után még mindig nem létezik hozzá tartozó, a gyanúsítottak és vádlottak uniós büntetőeljárásokkal kapcsolatos eljárási jogait védő jogi keret.

4.3.7 E hiányosság ismeretében az Európai Bizottság 2004 áprilisában közzétette az Európai Unióban lefolytatott büntetőeljárás bizonyos eljárási jogairól szóló tanácsi kerethatározatra vonatkozó javaslatát (COM (2004) 328). A határozat közös minimumszabályokat állapít meg az eljárási jogokkal kapcsolatban, amelyeket minden, bűncselekmény elkövetésével gyanúsított személy bűnösségét vagy ártatlanságát, illetve vád alá helyezés esetén a bűnösség bevallásának következményeit megállapítani hivatott, az Európai Unióban lefolytatott büntető eljárás során alkalmazni kell, és az eljárásokkal kapcsolatos fellebbezésekre is vonatkozik ⁽³⁹⁾. Annak ellenére, hogy számos kritika érte a határozatot az eljárási jogokkal kapcsolatos hiányosságai miatt, elfogadásával erősödne a kölcsönös bizalom és az állampolgárok alapvető jogainak védelme, ideértve a méltányos igazságszolgáltatáshoz való jogot is. Számos akadály van annak, hogy a Tanács tagjai politikai egyezsége jussanak. Elfogadhatatlan, hogy a tagállamok képviselői ne tudjanak megegyezni ezzel a kezdeménnyel kapcsolatban ⁽⁴⁰⁾. Másrészt különösen ügyelni kell arra, hogy a megállapodás sürgőssége ne jelentse azt, hogy tovább csökken a javaslatban foglalt jogok védelmének szintje a gyanúsítottakat és vádlottakat a büntetőeljárásban megillető jogok összességét illetően.

4.3.8 Az európai letartóztatási parancs szintén jó példa arra, milyen gyakori a kölcsönös bizalom hiánya és a jogrendszerek bonyolultsága az Unióban a büntetőjogi és biztonsági együttműködéssel kapcsolatban. Amellett, hogy a kerethatározat nemzeti joganyagba való átvétele a legtöbb tagállamban igen nehézkesen megy, Németországban és Lengyelországban a letartóztatási parancsot a nemzeti joganyagba áültető jogszabályok az alkotmánybíróság elé kerültek, mivel felmerült, hogy nem férnek össze nemzeti alkotmányos normáikkal. A Német Szövetségi Köztársaság Alkotmánybírósága (Bundesverfassungsgericht) 2005. július 18-án hozott végleges határozata ⁽⁴¹⁾ értelmében az európai letartóztatási parancsnak a német jogrendbe történő beépítése érvénytelen, mivel sérti a német alkotmányos garanciákat, tekintettel arra, hogy nem lehet fellebbezni a kiadati parancs ellen annál az igazságügyi hatóságnál, amely azt kiadta.

⁽³⁵⁾ Ld. például a Közöségi Vámkódex létrehozásáról szóló 1992. október 12-i 2913/92/EGK tanácsi rendeletet, HL L 302., 1992.10.19., 1–50. old.

⁽³⁶⁾ A hágai program, *op. cit.* 1, 3.2. pont „Bizalomépítés és kölcsönös bizalom”.

⁽³⁷⁾ A hágai program cselekvési tervében az Európai Bizottság kijelenti, hogy „az Uniónak nemcsak a joghatóságra, az elismerésre és a kollízióra vonatkozó szabályokat kell hoznia, hanem olyan intézkedéseket is, melyek a tagállamok között kölcsönös bizalmat eredményeznek eljárásjogi minimumkövetelmények felállításával és az igazságszolgáltatási rendszerek magas színvonalának biztosításával, különösen a tisztességes eljáráshoz való jog és a védekezési jog tekintetében”.

⁽³⁸⁾ Az európai letartóztatási parancsról és a tagállamok közötti kiadati eljárásokról szóló tanácsi kerethatározat, 2002. június 13., 2002/584/JAI, HL L 190/1, 2002.7.18.

⁽³⁹⁾ Javaslat tanácsi kerethatározatra a büntetőeljárás bizonyos eljárási jogairól az Európai Unióban, COM(2004) 328 final, 2004.4.28.

⁽⁴⁰⁾ A javaslatban a következő jogok szerepelnek: ügyvéd, ingyenes tolmácsolás, illetve fordítás, odafigyelés azokra, akik nem képesek megérteni vagy figyelemmel kísérni a z eljárást, külföldi gyanúsítottak esetében a konzuli hatóságokkal való kapcsolatfelvételhez való jog, a gyanúsítottak jogainak ismertetése (és írásos „jogi charta” átadása számukra), ld. a javaslat 2–16. cikkeit.

⁽⁴¹⁾ A Bundesverfassungsgericht 2005. július 18-i, 2 BvR 2236/04 sz. határozata.

4.3.9 Az Európai Bizottság európai bizonyítékátadási kerethatározatra tett javaslata szintén az uniós igazságügyi együttműködési rendszer átláthatatlan útvesztőjének részét képezi ⁽⁴²⁾. E határozat célja az volna, hogy a jelenlegi igazságügyi segítségnyújtási mechanizmusok helyébe a kölcsönös elismerés elve lépjen. A kezdeményezés a bizonyítékok átadására kötelező „európai parancs” kiadásának lehetőségét irányozza elő a bűnügyi eljárások során felhasználandó tárgyak, dokumentumok, illetve adatok megszerzése érdekében. Ezt a javaslatot nyíltan bírálták, és kiforratlannak nevezték, mivel mellette nem áll rendelkezésre az alapjogok hatékony jogi védelmét biztosító jogi keret.

4.3.10 Az, hogy a hágai program a jog érvényesülését érintő kérdésekben nem tartalmaz nagyra törő célokat, orvosolható volna, ha elismernék az Európai Bíróság általános hatáskörét ezeken a tagállamok számára oly kényes területeken. A luxemburgi székhelyű Bíróság általában innovatív és proaktív módon foglal állást az európai politikák értelmezését és kialakítását illetően. Konkrétan a bűnügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködést illetően meg kell említeni a Bíróság egyik legfrissebb és legjelentősebb határozatát: a Pupino-ügyben hozott 2005. június 16-i C-105/03 sz. ítéletet ⁽⁴³⁾.

4.3.11 A polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködést illetően a hágai program hangsúlyozza annak jelentőségét, hogy a tagállamok közötti határok ne akadályozzák a polgárjogi kérdések, illetve a polgári peres ügyekre vonatkozó kérelmek megoldását és a határozatok végrehajtását. Fel kell számolni a több tagállamot is érintő polgári és családi

ügyekben folytatott eljárásokat érintő jogi és igazságügyi akadályokat annak érdekében, hogy garantáljuk a polgárok jogainak védelmét és érvényesítését. A program kimondja, hogy folytatni kell a munkát a szerződéses („Róma I.”) és a szerződésen kívüli kötelezettségekre vonatkozó jogszabályok („Róma II.”) ütközéséről, az európai kifizetési végzésről, valamint az alternatív vitarendezéssel és kis értékű követelésekkel kapcsolatos eszközökről.

4.3.12 Az eljárás- és családjogi, valamint az örökléssel kapcsolatos jogszabályok kölcsönös elismerése terén folytatott együttműködés megerősítése szintén az elkövetkező öt évre előirányzott prioritások között van. Ez azonban olyan terület, ahol a jogi hagyományok és kultúrák sokszínűsége megnehezíti a jog érvényesülésén alapuló térség felé tett tényleges és szilárd előrehaladást. Ezért különösen fontos, hogy behatóan tanulmányozzuk a kölcsönös bizalmat építő és a közös uniós igazságügyi kultúrát előmozdító intézkedéseket ⁽⁴⁴⁾.

4.3.13 A hágai program kimondja, hogy „a határokon átnyúló szervezett és egyéb súlyos bűncselekmények és a terrorizmus elleni hatékony küzdelem az Eurojusttal való együttműködést, a nyomozásoknak az Eurojust általi összehangolását, és adott esetben koncentrált büntetőeljárásoknak az Eurojust általi megindítását kívánja meg, az Europollal együttműködésben”. A Tanácsnak el kellene fogadnia az Eurojustról szóló „európai törvényt”, figyelembe véve az Eurojust valamennyi említett feladatát. Továbbá tisztázni kell az Eurojust és az Europol közötti kapcsolatot (együttműködést).

Brüsszel, 2005. december 15.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Anne-Marie SIGMUND

⁽⁴²⁾ Az Európai Bizottság javaslata tanácsi kerethatározatra a bizonyítékok átadására kötelező európai parancsról a bűnügyi eljárások során felhasználandó tárgyak, dokumentumok, illetve adatok megszerzése érdekében, COM/2003/0688 final, 2003. november 14., CNS 2003/0270.

⁽⁴³⁾ A sértett jogállásáról szóló 2001. március 15-i, 2001/220/JAI kerethatározat egyes cikkeinek értelmezésével kapcsolatban kértek előzetes döntéshozatalt. A büntetőeljárásban Maria Pupinót, egy olasz óvónót azzal gyanúsították, hogy ötödik életévüket be nem töltött óvodásokat bántalmazott. A Pupino-ügyben hozott ítélet forradalmi előrelépést jelent a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség felépítésének folyamatában, mivel az Európai Bíróság most ismerte el először nyíltan a „kerethatározatok” közvetlen hatását, és azt, hogy mivel kötelező érvényűek, a nemzeti igazságügyi szervek kötelesek ez alapján értelmezni a nemzeti jogszabályokat. Másrészt a Bíróság kimondta, hogy „az Unió számára nehéz lenne feladatának hatékony teljesítése, ha a jóhiszemű együttműködés elve, mely többek között azt jelenti, hogy a tagállamok az Európai Unió jogából eredő kötelezettségeik teljesítésének biztosítása érdekében megteszik a megfelelő általános vagy különös intézkedéseket, nem vonatkozna a büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködésre, mely egyébként teljes egészében a tagállamok [...] közötti együttműködésen alapul”. Ezen ítélet és a német alkotmánybíróságnak az európai letartóztatási parancs nemzeti joganyagba történő beemeléséről szóló jogszabályt érvénytelenítő határozata közötti összefüggés (és összeegyeztethetőségük) értelmezésére vár.

⁽⁴⁴⁾ Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: „Javaslat a polgári és kereskedelmi ügyekben eljáró Európai Igazságügyi Hálózat létrehozásáról szóló tanácsi határozatra” (HL C 139., 2001.5.11.), valamint az EGSZB véleménye a következő tárgyban: „A Német Szövetségi Köztársaság kezdeményezése tanácsi rendelet elfogadására a tagállamok igazságügyi szerveinek együttműködéséről a bizonyítékok megszerzésében polgári és kereskedelmi ügyekben” (HL C 139., 2001.5.11.).